РОЛЯ НА АКУШЕРКАТА ПРИ ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ЗАТРУДНЕНИЯ ПРИ КЪРМЕНЕ

Здравка Атанасова, Кремена Митева

Катедра „Здравни грижи“, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

ROLE OF THE MIDWIFE WHEN OVERCOMING BREASTFEEDING DIFFICULTIES

Zdravka Atanasova, Kremena Miteva

Department of Health Care, Medical Faculty, Trakia University, Stara Zagora

РЕЗЮМЕ

Акушерските грижи след раждането са съществен фактор, от който зависи оптималното протичане на пуерпериума. Сред основните професионални компетенции на акушерката в следродилния период са медицински и здравни грижи за майката и новородените деца; обучение в техника на кърмене и поддържане на лактацията; провеждане на пробно кърмене; консултиране на родилката по въпросите за хранене на новороденото; промоция на кърменето.

Кърменето се препоръчва от множество международни експерти и организации, занимаващи се с проблемите на майчиното и детско здраве.

Целта на настоящото научно съобщение е да анализира ролята на акушерката при преодоляване на затруднения при кърмене.

Проведено е анонимно, панелно, структурирано интервю на родилки (с нормално и оперативно раждане) в УМБАЛ „Проф. д-р Стоян Киркович“ – Стара Загора, в периода юни-юли 2018 г. За целта на проучването е създаден специален въпросник. Авторите поставят критерий за включване в изследването – родилки в първите 7 дни след раждането.

Резултатите разкриват удовлетвореността на майките от получената акушерска помощ и подкрепа при първото поставяне на детето на гърда, срещнатите затруднения при кърменето и поддържането на лактацията.

Ключови думи: *кърмене, затруднения, акушерка, помощ*

ABSTRACT

Midwifery care is an essential factor on which the optimal postpartum course depends. Among the main professional competencies of the midwife in the post-natal period are medical and health care for mother and newborn children; training in breastfeeding and lactation; conducting trial breastfeeding; counseling the mother on newborn nutrition issues; and promotion of breastfeeding.

Breastfeeding is recommended by many international experts and organizations dealing with maternal and child health issues.

The purpose of this scientific report is to analyze the role of the midwife in overcoming breastfeeding difficulties.

An anonymous, panel, structured interview was conducted with women after birth (normal and operative delivery) at “Professor Stoyan Kirkovich” University Hospital in Stara Zagora, in June-July 2018.

For the purpose of the survey a special questionnaire was created. The authors place a criterion for inclusion in the study - women in the first 7 days after birth.

The results reveal maternal satisfaction with the received midwife care and support for first breastfeeding, the difficulties encountered in breastfeeding, and the maintenance of lactation.

Keywords: *breastfeeding, difficulties, midwife, help*

УВОД

Акушерските грижи след раждането са съществен фактор, от който зависи оптималното протичане на пуерпериума. Сред основните професионални компетенции на акушерката в следродилния период са медицински и здравни грижи за майката и новородените деца; обучение в техника на кърмене и поддържане на лактацията; провеждане на пробно кърмене; консултиране на родилката по въпросите за хранене на новороденото; промоция на кърменето.

Кърменето се препоръчва от множество международни експерти и организации, занимаващи се с проблемите на майчиното и детското здраве.

Националните традиции при храненето на кърмачетата имат големи краткосрочни и дългосрочни последици за здравето и благосъстоянието на населението (1, модул 1А, стр. 4). Кърменето е първостепенна стратегия на здравните грижи за подобряване състоянието на майките и за осигуряване на правилното развитие на новороденото и кърмачето. Всички майки са готови да направят най-доброто за своето дете и често се обръщат за помощ и подкрепа към здравните специалисти.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Целта на настоящото научно съобщение е да анализира ролята на акушерката при преодоляване на затруднения при кърмене.

В процеса на работа са използвани следните изследователски методи.

- Социологическо интервю

Проведено е анонимно, панелно, структурирано интервю на родилки, изразили желание да се включат в изследването. Авторите избират този метод за събиране на първична информация пред анкетния метод, защото осигурява възможност за участие на пациентки с липсващ или нисък образователен статус. За целта на проучването е създаден специален въпросник.

Обект на наблюдение при емпиричното социологическо изследване са родилки с нормално и оперативно раждане. Поставен е критерий за включване в изследването – родилки в първите 7 дни след раждането.

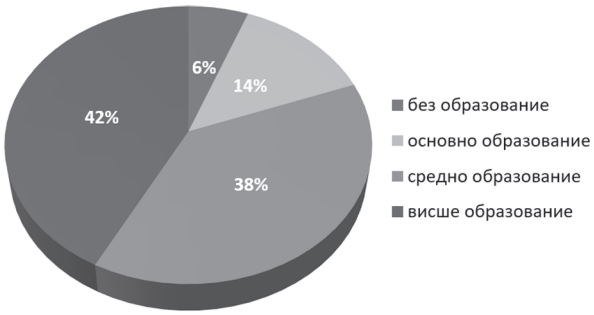
Проучването е осъществено в УМБАЛ „Проф. д-р Стоян Киркович" – Стара Загора през периода юни-юли 2018 г.

- Математико-статистически методи – за обработка на получените резултати от изследването.

Обем на репрезентативната извадка – 104 респонденти, от които:

- на възраст до 18 г. – 17,3%; от 19-35 г. – 69,2%, и над 35 г. – 13,5%;
- 82,7% от родилките са с местоживеене в град и 17,3% в село;
- 57,7% от взелите участие в интервюто жени раждат за първи път, 36,5% са след второ раждане и 5,8% - след трето и следващо.

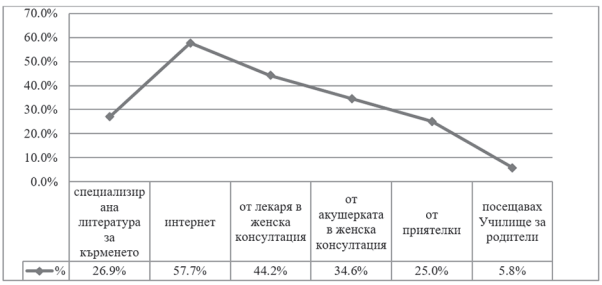
Разпределението на родилките по образование е представено на Фиг.1. Пациентките без образование (5,8%) са на възраст до 18 години. С основно образование и на възраст до 18 години са 85,7%. Най-висок е относителният дял на родилките с висше образование (42,3%), следвани от тези със средно.

Фиг. 1. Разпределение на родилките по образование

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

При подготовката си за предстоящото раждане и отглеждане на новороденото дете 86,5% от бъдещите майки са потърсили информация за кърменето. 71,4% от бременните, които не са се информирали, вече имат едно или повече деца. 57,1% от неинформираните са на възраст до 18 години. Разпределението за предпочитаните източници за информиране на бременните жени е представено на Фиг. 2.

Фиг. 2. Предпочитани източници за информация от бременните

В процеса на интервюиране някои от родилките са посочили повече от един източник на ин-

формация. Резултатите разкриват различия в предпочитанията на бъдещите майки по образование. Всички бременни, посещавали „Училище за родители“, са с висше образование и им предстои раждане на първо дете. Най-висок е процентът на търсене на информация и съвети за кърменето от приятелки сред жените със средно образование – 46,2%, следвани от тези с основно образование – 30,7%.

Приблизително всяка трета жена търси помощ и съвети по въпросите за кърменето от акушерката, проследяваща протичането на бременността й (44,4% от бременните с висше образование, 50,0% със средно и 5,6% с основно образование). При тълкуването на резултата е редно да се отбележи, че в съвременните условия в значителен процент от специализираните АГ-практики не работи акушерка. Всяка акушерка, работеща в системата на извънболничната медицинска помощ, трябва да владее основен обем от знания и умения за управление на лактацията, които да прилага за успешната промоция на кърменето и подкрепа на бъдещите майки.

Обяснимо най-голям интерес за предстоящото хранене на новороденото дете имат първораждащите жени. Разпределението на техните предпочитания за информиране по въпросите за кърменето са представени на Фиг. 3.

Фиг. 3. Предпочитани източници за информация от първораждащите жени

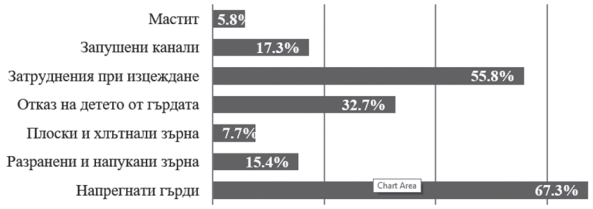
За 17,8% от бременните информацията, която са получили, е била „напълно достатъчна“ за успешно кърмене. „Отчасти“ са удовлетворени 68,9% от родилките, а „по-скоро недостатъчно“ информирани са останали 13,3%. Резултатите разкриват, че въпреки разнообразните възможности за информиране по въпросите за кърменето, относително голям е делът на жените, които не се определят като достатъчно компетентни по проблема. Причините за това могат да се дължат на: избор на неправилен източник на информация, недостатъчна заинтересованост от страна на бременните, подценяване на консултирането от страна на провеждащия женската консултация екип и други. Данните разкриват необходимост от подобряване на здравното обслужване в този аспект.

Успешното и удовлетворително кърмене зависи от много фактори, сред които правилно положение на детето спрямо гърдата и правилно поставяне на гърдата. Майката трябва да бъде обучена и подпомогната да се настани удобно и държи детето близо до себе си. Основно правило е главата на детето и тялото му да са в една права линия. Докато детето е новородено, майката трябва да подкрепя цялото му тяло, а не само главата и раменете, за да се чувства сигурно и спокойно. Най-добрият вариант е ако са в телесен контакт един с друг - „кожа до кожа”. Устата на детето трябва да е срещу гърдата, а горната му устна – срещу зърното. Майката предлага гърдата на бебето си и провокира „хоботния рефлекс”, като докосва горната му устна със зърното. Правилно поставеното на гърдата новородено поема по-голямата част от ареолата и лежащите под нея тъкани в устата си и оформя дълга „повърхност за сукане”, като зърното съставлява само около една трета от тази повърхност (1, модул 2В, стр.6).

Описаната по-горе помощ при първото поставяне на детето на гърдата са получили 86,5% от жените, взели участие в проучването.

Всеки здравен специалист, работещ с родилки, трябва да умее да наблюдава и практически да оценява ефективността на кърменето, както и да сваля анамнеза на кърменето. Само при събирането на пълна информация (анамнеза, положение на тялото, реакции, емоционална връзка, анатомия, сукане, времетраене на храненето и т.н.) може да се оцени дали кърменето протича оптимално, има ли признаци на възможни трудности и съответно да се окаже нужната адекватна подкрепа и помощ на майката. Резултатите от нашето проучване разкриват, че по време на престоя си в родилно отделение на 82,7% от родилките е проведено наблюдение на кърменето от акушерка.

Подкрепа при кърменето е оказана от лекар в 25,0% от случаите, от акушерка – 86,5% и от студент-стажант акушерка – 15,4%.

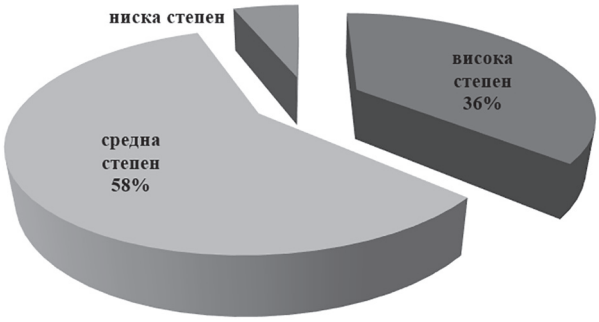
Фиг. 4. Най-чести затруднения при кърменето

Родилките срещат различни трудности при кърменето в първите 7 дни след раждането. Резултатите са визуализирани на Фиг. 4. Прави впечатление, че 71,2% от майките споделят повече от едно затруднение, за което се нуждаят от помощ и подкрепа.

Диагнозата и поведението при тези състояния са важни както за удобството и здравето на майката, така и за успешното продължаване на кърменето.

Акушерката е оказала помощ при срещнатите затруднения при кърменето на 94,2% от родилките. Проучването ни е проведено в болница, която повече от двайсет години има приза „Болница Приятел на Бебето". Резултатът би могъл да се тълкува като повече от задоволителен при отчитане натовареността в работния процес на акушерките и недостига на обезпеченост с кадри.

Данните разкриват сравнително висок процент на удовлетвореност на майките от получената акушерска помощ и подкрепа при първото поставяне на детето на гърда, срещнатите затруднения при кърменето и поддържането на лактацията (виж Фиг. 5).

Фиг. 5 Степен на удовлетвореност на майките от получената акушерска помощ и подкрепа при кърмене

ИЗВОДИ

Всички здравни специалисти, имащи отношение към грижите за майките и новородените, въз основа на своите знания и умения трябва да подпомагат жените за осъществяването на успешно кърмене.

В процеса на базовото и следдипломното си обучение акушерките придобиват компетенции по въпросите на кърменето: основи на кърменето; ползите и предизвикателствата пред кърменето; най-често срещани проблеми и оказване помощ и подкрепа на майките да преодоляват трудностите, свързани с началото на кърменето и по-нататък. Това е позитивна предпоставка съвременната акушерка с лекота да изпълнява една от мисиите си – да защитава, подкрепя и насърчава кърменето, като оказва навременна помощ на майките чрез предлагане на възможности и алтернативи, съобразени с индивидуалната ситуация на майката, детето и семейството, за постигане на успешно и удовлетворително кърмене.

Проведеното проучване разкри:

- при подготовката за предстоящото отглеждане на новороденото дете висок процент от бременните търсят информация за кърменето;
- приблизително всяка трета жена търси помощ и съвети по въпросите за кърменето от акушерката, проследяваща протичането на бременността й;
- помощ при първото поставяне на детето на гърдата получават близо 90% от жените, взели участие в проучването;
- на повече от 80% от родилките е проведено наблюдение на кърменето от акушерка;
- затруднения при кърменето срещат почти всички родилки, като над 70% от тях се нуждаят от помощ за повече от едно;
- акушерката е оказала помощ при срещнатите затруднения при кърменето на 94,2% от родилките.

ЛИТЕРАТУРА

1. Грижа за кърменето: модулен курс, UNICEF, 1997.
2. Кинг ФС. Помощь матерям в кормлении грудью, 1995.
3. Ръководство за кърмене. Български национален комитет за UNICEF.
4. Кърмата – храната на живота. РЗИ – Велико Търново. http://www.riokoz-vt.com/kyrmene.htm
5. Национална асоциация „Подкрепа за кърмене" http://www.podkrepazakarmene.com

Адрес за кореспонденция:
Здравка Атанасова
Катедра „Здравни грижи"
Медицински факултет
Тракийски университет – Стара Загора
e-mail: zdravka.atanasova@abv.bg